

ÉLŐ ERDÉLY EGYESÜLET

KÉZDIVÁSÁRHELY - AZ UDVARTEREK VÁROSA

HONISMERETI TANULMÁNY

**SZÖLLŐSI TAMÁS
KÉZDIVÁSÁRHELY
KÉPZŐMŰVÉSZETI ÉS FORMATERVEZÉS EGYETEM -
KOLOZSVÁR**

2014

Tartalomjegyzék

Prológus

Kézdivásárhely történelmének rövid összefoglalója

Kézdivásárhely műemlékei

Az udvarterek területe

A Kovácsszer

Degécia

Fontosabb műemléképületek bemutatása

A Székely Katonanevelde

A Kantai barokk műemlékegyüttes

A Vigadó

A református templom

Az Incze László Céhtörténeti Múzeum

A Vörös ház

A Napfény műterem

A város nagy szülöttei

Élet a városban

Rendezvények

Sport

Egészségügy

Oktatás

Szabadidő

Modern korok

Miért jó itt élni...

Melléklet

Prológus

Kézdivásárhely leginkább településszerkezetéről híres. Az „udvarterek városaként” is emlegetett városközpontban, régebb használt faépületek helyét a téglá és kőépületek vették át. A belváros arculatát ezek a 19 20. századi épületek határozzák meg.

A sajátos karakterhordozó elemek nem csak az udvarteres résznek, de a régi város egészének is megszabja a jellegét.

A városnak fontos történelmi múltja van, legkiemelkedőbb periódus az 1848 48 es forradalomban betöltött szerepe, hiszen itt öntötték Gábor Áron ágyúit, illetve nagyban hozzájárul a hadianyag gyártáshoz.

Az évek során a település kivívta magának, hogy a Felső Háromszéki medence tényleges és ne csak adminisztratív központja legyen, emellett a térség iskolavárosa, kulturális és művelődési központja is.

Tanulmányomban bemutatom, hogy hogyan alakult a város történelme az idők során. Szakmám és érdeklődési köröm miatt fontos szerepet kaptak a műemlékvédelmi zónák illetve konkrét műemlékek bemutatása, feltérképezése, emellett pedig fontos hangsúlyt fektetek az élhető város projektekre. Számomra fontos, hogy egy település a neve mellett olyan dolgokat tudjon felmutatni és nyújtani, ami miatt az ott lakó emberek jól érzik magukat, szívesen élnek az adott helyen, hiszen a reklámjuk által nagyban hozzásegítenek a település turisztikai és gazdasági fellendüléséhez. Ehhez a folyamathoz nagyba hozzásegít a különböző híres szülöttek, és az aktív fiatalok, melyek folyamatosan öregbítik a város hírnevét.

Kézdivásárhely történelmének rövid összefoglalója

Kézdivásárhely, melyet gyakran emlegetnek „céhes városnak” vagy az „udvarterek városának” egykoron Háromszék egyik legfontosabb települése volt. Ahogy a Székelyföld monográfiusa, Orbán Balázs is mondta, „... a Székelyföldnek népességre nézve is második városa, Moldovával folytatott élénk kereskedelem, kifejtett kézműipar által bizonyosan a Székelyföld, sőt Brassó kivételével az egész erdélyi résznek leggazdagabb városa.”¹

Neve arra utal, hogy már a középkorban vásáros hely volt. A szó előtagja (*kézdi*) arra emlékeztet, hogy az itteni székelyek Szászkezd vidékéről valók. Már a rómaiak idején a Praetoria Augusta nevű település volt itt.

Kézdivásárhely Kovászna megye legrégebbi városa, a huszonháromezer, vegyes vallású lakost számláló város a felsőháromszéki rónán, 570 méter magasságban helyezkedik el, a Brassót Moldvával összekötő fő kereskedelmi útvonal mentén. A mai település helyén hajdani római telep (*colonia*) állt. Timon Sámuel is állítja, hogy a Feketeügy mentén volt egy Praetoria Augusta nevű római város². Viszont erre utaló jelek (vízvezeték maradványok, érmék, fegyverek stb.) csak 1852-ben kerültek felszínre, az ojtozi útvonal készítésekor.

A hajdani várost a népvándorlások romba döntötték és évszázadok teltek el, míg a 14. században „a szomszéd falu lakói oda mint központi helyre, vásárokra kezdtek egybegyűlni (mivel akkor Kézdiszékben nem volt város), ott korcsmákat, fabódékat kezdték építeni, s látván, hogy az első települőknek jó dolguk van, mind többen és többen települnek oda.”³ Ezt az új telepet Asserculi oppidumnak (deszkaváros) nevezik. A 15. század elején a település rohamosan fejlődni kezd. 1427. május 9-én Luxemburgi Zsigmond Földváron oklevelet bocsájt ki, melyben városi rangra emeli (Thorja vására), és biztosítja azokat a kiváltságokat, amelyekkel Erdély más városai is rendelkeztek: országos és hetivásárok tartása, önkormányzati jog, adó- és vámmentesség. A következő századok folyamán a magyar királyok és erdélyi fejedelmek megerősítik és kibővítik ezeket a jogokat.⁴ A 16-18. század között a város Erdély egyik legfontosabb kézműves- és kereskedelmi központjává alakult. A kézműipar fellendülése a céhek keretén belül a város gyors fejlődését vonja maga után. A gazdasági fellendülés következtében a város lakossága is megnövekedett. A művelődés terén is

¹ Orbán Balázs: *A Székelyföld leírása, Első erdélyi kiadás*, 1991, 9-sz., Európa Idő kiadó, 102.

² Timon Sámuel: *Imago Antiquae Hungariae*, Kassa, 1733, Cap. XV. Epist. 1.

³ Orbán Balázs: *i.m.*, 101

⁴ Beke Ernő: *Üdvözlét Kézdivásárhelyről*, Kvhely, 2004, Ambrózia, 6

fejlődés mutatkozott. A haladást biztosító korszaknak az osztrák uralom vetett véget, amely a korábbi szabadságjogokat korlátozta, majd teljesen felszámolta. A madéfalvi veszedelem után, 1764-ben megszervezték a három székely határőrezredet, a II. gyalogezred parancsnokságát Kézdivásárhelyre helyezve.⁵ Ebből kifolyólag a város területén a következő években több kaszárnnyát és tiszti lakást építettek.

A 19. század elején a város történetében egy újabb gazdasági fellendülés következett. 1834. július 29. határkő Kézdivásárhely történetében, amikor szörnyű tűzvész pusztított. A városépítészeti szempontjából ez új kezdetnek tekinthető, mivel a település 558 lakóházából 421 leégett, köztük a történelmi városközpont minden egyes épülete, kivéve a Veress házat.⁶ Kézdivásárhelyen a ma is álló épületek a 18. Század elején épültek, a középületek többnyire barokk és klasszicista stílusban. 1834-ben, amikor a nagy tűzvész a város kéthatmadát megsemmisítette, a Főtér házai is nagyrészt elpusztultak, mint ahogy már fennebb említettem. A tűzvészt megelőző időből az épületek esetleg csak részben az újraépítet házakba beleépítve maradtak fenn. A mostani épületek a 19-20. században épültek.

Az 1848-49-es szabadságharcban a város jelentős szerepet kapott. „... az egész város táborrá változott át, hol az izmosabb kezek fegyvert forgattak, az egész város egy gyárteleppé alakult át, hol a gyenge nők, aggok és gyermekek is a nemzet napszámosaivá lettek; ágyúöntőde, fegyver, lőpor és gyutacsgyárak mint varázsütésre állottak elő(...) innen mint gyújtópontból terjedt szét a rettenthetetlen bátorság, a páratlan hősiesség szelleme, szóval K. Vásárhely Háromszék Párisa, Háromszék szíve volt.”⁷

A szabadságharc a várost rövid időre a várost Erdély egyik központjává tette, a szabadságharc leverését követő politikai fordulatok leállították a fejlődést. 1872 után törvénnyel számolják föl a céheket, ezek helyett ipartársulatok alakulnak. A vámháború miatt évszázados gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok kerültek veszélybe. A kézművesek ezrei vándoroltak át Romániába. Egészen az első világháború végéig a gazdasági élet stagnált. A két világháború közti időszak hozott egy bizonyos méretű fellendülést, ám a második világháború újabb visszaesést eredményezett.

A 19-20. században a városban több állami, polgári és egyházi intézmény is működött: városi, római katolikus plébánia a Kantában, a minorita kolostorral, református parókia a városközpontban, görög katolikus parókia szintén a Kantában, elemi fiú- és leányiskolák, óvoda, árvaleány nevelőintézet, aggmenház, kórház, kaszinó, könyvtár, nyomda, takarékpénztár, gyógyszerárak, gőz- és

⁵ Beke Ernő: *i.m.*, 7

⁶ Ince László: „*A nagy tűzben elégtünk...*” Művelődés, 2004, 12.sz., 24-26

⁷ Orbán Balázs: *i.m.*, 102

kádfürdő, posta, távirda, vasúti állomás, honvéd kaszánya.⁸ Ez utóbbi altisztképző iskolának épült, itt működött a Székely Katonanevelde, az osztrák önkényuralom az iskolát fölszámolta.

A sajtáros karakterhordozó elemek nem csak az udvarteres résznek, de a régi város egészének is megszabja a jellegét. Ezek közé az elemek közé tartoznak az udvartereket a főtérrel összekötő átjárók (szárazkapuk), a különböző formákban zárodó tűzfalak, a tornácok fa és erkélyek kovácsoltvas mellvédei, a homlokzatokat lezáró teljes és fél oromfalak, a sötét színűre pácolt deszkaszínek és – kerítések, valamint egyes népi ihletésű díszítő elemek a homlokzatokon. Ezeknek az elemeknek az összhangjából születik az a sajátos helyi szellem, amelyhez ezeken a tárgyi és építészeti összetevőkön kívül hozzáadódnak a hagyományok, a szellemi értékek is.⁹

⁸ Szentkatolnai Bakk Endre: *Kezdivásárhely és az ottani Jancsó családok története*, Kezdivásárhely, 1895

⁹ Beke Ernő: *i.m.*, 12

Kézdivásárhely műemlékei

A Román Akadémia 1955 ben elfogadott műemlékjegyzékén Kézdivásárhelyen még csak két egyedi műemlék szerepel, a kantai római katolikus templom és a minorita kolostor. 1964 után, a Velencei Karta nemzetközileg elfogadott szabályozása értelmében a műemlék fogalma nemcsak egyedi, hanem városi és falusi együttesekre is kiterjed. Ennek következményeként Romániában is már 1965 től megkezdődik a műemlékileg védett együttesek, övezetek és városrészek leltározása. Ebben az időben Segesvár, Szeben, Medgyes, Beszterce és más városok mellett Kézdivásárhelyre is készült egy tanulmány a védett területek lehatárolására, de ekkor ez még csak a főtérré és az ezt körülvevő épületek homlokzataira korlátozódott, nem véve figyelembe a város legnagyobb értékét: sajátos és egyedi udvarterez településszerkezetét.

Az 1989 es változások után újraindult a több mint egy évtizede megszakadt műemlékvédelmi tevékenység. Románia is csatlakozott a nemzetközi szabályozásokhoz, így elfogadta a Történeti Városok Védelmének Nemzetközi Kartáját is, amely 1987 óta a világ történeti városi védelmének és fejlesztésének közös irányelve.

Az a műemlékjegyzék, amelyet 1991 ben hagyott jóvá az újraalakult Országos Műemlékvédelmi Bizottság, Kézdivásárhelyre vonatkozóan már 24 műemléket és két műemléki jelentőségű területet (Főtér és Degécia) nyilvánít védetté. Ezt a jegyzéket 1996 ban a helyi javaslatokat is figyelembe véve tovább bővítették, és a műemlékvédelmi törvény jóváhagyásáig megyei tanácsi határozat alapján alkalmazzák. Ez a lista már öt műemléki jelentőségű területet tartalmaz, és a városközpont nemzeti szinten védett övezetének a védőzónáját, amely kiterjed az egész udvarterez városszövetre. A további négy övezet helyi védettségű.¹⁰

A legfontosabb, nemzeti szinten védett övezetet a Főtér (Gábor Áron tér) alkotja a körülötte elhelyezkedő udvarterekkel együtt. Az első udvartérgyűrű a főtérré körül szigorúbban védett, az ezen kívül eső udvarterez terület ekörül alkot védőzónát. Ez az övezet két különböző jellegű egységet foglal magába. Az egyiket a tér alkotja, homlokzati frontjaival együtt, míg a másik az udvartereket tartalmazó városszövet. Az egész övezet területe körülbelül 16 hektár.

Ezen a területen a következő műemlék épületek találhatók :

¹⁰ Acta 1918, Olasz Gabriella Kézdivásárhely sajátos településszerkezete és műemléki jelentőségű területei

Református templom, 1782

Vörös ház, 1834 előtti jellegzetes népi jellegű kereskedőház

Túróczi ház, 1843. Túróczi Mózes rézműves mester lakóháza volt, az 1848-49-es szabadságharc alatt ágyúöntő műhely működött itt

Székely Katonanevelde, 1819-23, klasszicista

Kaszinó, könyvtár, az első nyomda épülete, 19. század eleje, klasszicista

A csizmadia ipartársulat székháza, 19. század eleje, eklektikus

A mézsáros ipartársulat székháza, 1908, eklektikus

Református parókia, 1906, eklektikus, szecessziós elemekkel

Református felekezeti iskola, 1906, az előbbivel identikus épület

Désy ház, 1817 (az Apafi utcában található mézeskalácsos ház)

Dakó ház, 1827, népi jellegű

Malom, 1880, eklektikus

Takarékpénztár és gőzfürdő, 1872, eklektikus

A Gábor Áron tér néhány csekély beavatkozást leszámítva a századfordulón kialakult arculatát őrzi. Az eltérés nem is annyira az épületállományban, mint magának a térnek a kiképzésében nyilvánul meg.¹¹

Az udvarterek területe

Az udvartereket tartalmazó övezet nemzeti szinten védett területét a volt Nyugati és Keleti Kertmege (ma Iskola és Kőrösi Csoma Sándor) utcák, és az ezeket északi és déli irányban összekötő utcák határolják. Az ezt a zónát körülvevő védőövezet a később kialakult egész udvarteres városszövetet foglalja magába.

Ebben a zónában nagy gondot jelent az épületek rossz műszaki állapota, valamint a köz művesítés hiányossága. Ameddig az anyagi és közök hiánya következtében az épületek karbantartása nem megfelelő és pusztulásukhoz vezethet.

A Kovácsszer

A Kovácsszer a főtértől északkeletre fekvő hagyományos kézműiparos terület. Előbb a kovácsok,

¹¹ Acta 1918, i.m

majd a fazekasok lakták. Utcahálózata néhány zsákutcából áll, amelyek egy közös kúttal is ellátott központi terecskébe torkollnak. Ez a Mézesdomb, ahol régen a mézeskalácsosok laktak.

A népi jellegű, zsindelyes faházak a 18 19. századból származnak. Ezek közül sok elpusztult az utóbbi években, másokat gyökeresen átalakítottak. A később épült jellegtelen épületek is nagyrészt beilleszkednek a terület léptékébe. Az övezet helyi védettségű, területe a védőövezettel együtt körülbelül egy hektár.

Degécia

A másik, ugyancsak a város északi oldalán fekvő régi kézműiparos zóna a Degécia. Itt a degettes csizmákat készítették a ma már nem létező Ráczok pataka mellett. A terület összesen két udvarteret és néhány, ugyancsak 18 19. századi népi jellegű faházat foglal magába. A helyi védettségű övezet területe 0,6 hektár.¹²

Kézdivásárhelyen az erdélyi kézműves jellegű kisvárosokra jellemző településszerkezettel találkozunk, amely mai napig fennmaradt, ilyen szempontból egyedi lévén egész Erdélyben. Székelyudvarhelyen, Marosvásárhelyen az egykori udvartereknek már csak halvány maradványai figyelhetők meg az ún. „átjáróházakban”.

¹² Acta 1918, *i.m*

Fontosabb műemléképületek bemutatása

A Székely Katonanevelde

A város nevezetes épületei közt tartjuk számon a 18. század végén, a székely határőrezredek létesítésekor az Új úton (jelenleg Ady Endre) épült kaszárnyákat és tiszti lakásokat. A székelység tiltakozása ellenére, az 1764. január 7-i madéfalvi Siculicidium után a háromszéki lakosságot is fegyverviselésre kényszerítették. Mária Terézia idejében Kézdivásárhelyen volt a második gyalogezred székhelye. Az osztrák hatóságok elrendelték, hogy a város polgársága kaszárnyákat és tiszti lakásokat építsen. Ezeket a város nyugati, Torja felőli bejáratához építették. Többnyire egyemeletes téglá épületek voltak sorban egymás mellett. A '48-as forradalom után a határőrezredet fölszámolták és az épületek különböző polgári rendeltetést kaptak. A kommunizmus évtizedeiben ezek nem kerültek műemléki védelem alá, ezért néhányat lebontottak közülük.¹³

A város legjelentősebb műemlékei közt tartjuk számon a Székely Katonanevelde. Az épület mind építészeti értéke, mint történelmi nevezetessége miatt régóta szerepel a műemlékek országos listáján. Ma általában mindenki „nagy kaszárnyaként” emlegeti, megkülönböztetve a Mária Terézia idején épült kaszárnyáktól. Eredeti rendeltetési célja katonaiskola volt.

A Székely Katonanevelde épületének építését 1811-ben a nem székely eredetű br. Purczell János ezredes indítványozta, aki I. Ferenc császártól meg is kapta a legfelsőbb engedélyt.¹⁴ Az épület egy 3590 négyzetméteres trapéz alakú telken áll, melyből az épület 1602,89 négyzetmétert foglal el. A műemléképület a részleges alagsorral, földszinttel és emelettel a romániai Nemzeti Kulturális Örökség része, bejegyzési száma CV II m A 13288.¹⁵

Az épületben kulturális központot szeretnének kialakítani, ahol különböző kulturális aktivitásokat folytatnának, ezáltal bevonják a turisztikai körforgásba.

¹³ Szöcs Géza dr.: *A lélek hangja* – Interjú Incze László nyugalmazott múzeumigazgatóval. Kézdivásárhely 2007, Typo-Graf, 113

¹⁴ Orbán Balázs: *i.m.*, 104

¹⁵ Kovászna megye műemlék jegyzéke, Sepsiszentgyörgy, 2004, Cova-Print, 61

A Kantai barokk műemlékegyüttes

A jelenleg is álló neobarokk templom építése 1701 ben kezdődött. A templom szentélye a régi templom helyén épült, amely alatt többek között az iskolaalapító Nagy Mózes hamvai is nyugszanak. Az északi szentélyfalon 1980 ban, az iskolaalapítás 300. évfordulóján emléktáblát helyezett el a háromszéki papság.

A hajót 1779 ben kezdték építeni, 1795 ben fejezték be és 1796 ban, Szentháromság ünnepén, méltóságos Batthyányi Ignác erdélyi püspök szentelte fel.

1740 ben a Torja patak partján, a kantai hídnál a minorita atyák egy kis kápolnát építettek Nepomuki Szent János tiszteletére. Ezt a város vezetősége 1974 ben lebontatta. A 2000 években, néhány jó szándékú helyi vállalkozó és segítőkész ember, valamint a hívek hozzáállása és anyagi támogatása nyomán sikerült újraépíteni Nepomuki Szent János kápolnáját, melyet dr Jakubinyi György Erdély érseke szentelt fel 2002 május 5. én.

A templomhoz tartozik a Minorita rendház és a barokk kapu CV II a A 13290 műemlékvédelmi kóddal, melyet 1740 – 1828 között építettek barokk stílusban.

A plébániatemplom lelkészeit már évek óta foglalkoztatta a felújítás, ám pénzhiány miatt a tatarozást csak nemrég tudták befejezni. A barokk kaput eredeti formájában az egyházközség állította helyre a Rotary Klub és a megyei önkormányzat anyagi támogatásával.¹⁶

A kantai minorita rendházat az elkövetkező években felújítják, és Böjte Csaba nevével fémjelzett gyermekotthont telepítenek bele.

A Vigadó

Kézdivásárhely főterének északnyugati oldalán áll az 1903–1904 ben épült Vigadó, amely ma a városi Művelődési Ház szerepét tölti be. Az építkezésnek 1902 júniusában fogott hozzá Nagymihály Sándor, szegedi származású építőmester, az épület hivatalos átvételére 1904 februárjában került sor. A nagytermet nem tartotta kellőképpen karban a szocialista rendszer. Végül arra a következtetésre jutottak, hogy a terem nem biztonságos, és modernizálás címén 1963 64 ben eltüntették a páholyokat, melyeket egyébként alig tudtak lebontani, olyan erősen álltak. A régi páholyokat a 2006. október 10 én megkezdtek a felújítási munkálatok során visszaállították, és

¹⁶ Edély.ma hírportál 2014.06.21, <http://erdely.ma/kisregio.php?id=167061>

megpróbálták visszaadni az egész színházterem régi fényét. A felújítási munkálatok 2007-ben fejeződtek be. Műemlékvédelmi kódja CV II s A 13273.

A Vigadó Művelődési Ház ad otthont a Városi Színháznak is. Ugyanakkor a város képzőművészeinek is műtermet biztosít.

A református templom

Az impozáns méretű, 1000 ülőhelyes templom Kézdivásárhely központjában, a Gábor Áron tér dél nyugati sarkán emelkedik. A korábbi, XVII. század eleji, talán fából készült templom helyett építették fel 1770 és 1782 között. Erődített épület volt: a templomot egykor övező kőfalnak a korabeli leírások két bástyaszerű tornyát említik, amelyek közül a déliben a város levéltárát, az északiban pedig az eklézsia levéltárát őrizték. Az 1834-es nagy tűzvésznek a templom tetőszerkezete, a papi lak, a kántori lak és a levéltárak is áldozatul estek. Ugyanakkor pusztultak el a harangok és a templom kerítőfalának északi bástyájában őrzött értékes klenódiumok is. A tűzvész után újjáépítették a templomot, a munkálatok 1838-ig húzódtak el. Műemlékvédelmi kódja CV II m B 13280.¹⁷

Az Incze László Céhtörténeti Múzeum

Kézdivásárhelyen az 1930-as évekre visszatekintő előzmények után 1972-ben a Székely Nemzeti Múzeum részlegeként az egykori városi Tanácsházban nyílt meg a Céhtörténeti Múzeum. A múzeum alapkiállításai Kézdivásárhely kézműves múltját, valamint a város történelmét, ezen belül az 1848–49-es szabadságharc helyi emlékeit hivatottak bemutatni.

Az épület földszinti nyolc termében lévő kiállítás a város céhes alapon megszervezett kézműves iparának fejlődéséről, jellegzetességeiről kíván átfogó képet nyújtani. Minden teremben egy-egy hagyományos mesterség szerszámanyaga, termékei, műhelyberendezésének főbb kellékei és az ezekhez szorosan kapcsolódó céhes, illetve ipartársulati emlékek nyertek elhelyezést.

Az emeleten az első teremben tekinthetők meg a város középkori történetére vonatkozó dokumentumok, a másik két teremben pedig az 1848–49-es szabadságharc tárgyi és írásos emlékei.

Kézdivásárhely területén az ókorban, a római uralom idején megerősített táborhely volt. Ennek tárgyi emlékeit 1852-ben hozták felszínre, de nem maradtak a városban.

¹⁷ Adatbank.ro <http://lexikon.adatbank.ro/muemlek.php?id=192>

A kiállításon a látogató megismerheti a szabadságharc idején használt fegyvereket: a lándzsát, a puskát, a pisztolyokat és a kardokat.

A múzeum fentebb bemutatott kiállításaihoz szervesen nem kapcsolódó, külön épületrészben látható a Zsuzsi és Andris baba népviseletben címet viselő kiállítás. A 344 darabból álló gyűjteményből 244 van kiállítva.

Az anyag származási helyét tekintve Románia 40 megyéjéből azt a tizenötöt foglalja magába, amely nagyrészt a történelmi Erdélyt és a Részeket (Partium) jelenti. A viseletek származási helyének betájolását szolgálja a baba mellett álló felirat, amelyen román és magyar nyelven olvasható a jelenlegi közigazgatási felosztásban használatos helységnév és a megye betűjelzése

Időben, a viseletek fejlődéstörténetét, változását tekintve egy évszázadot fog át: a 19. század utolsó negyedétől a 20. század hetvenes éveig.¹⁸

A kézdivásárhelyi múzeum 1972 márciusában történt megnyitása óta minden évben 8-10 időszakos képzőművészeti kiállítást rendezett. Gyakran került sor művészcsoportok közös kiállítására is. Ilyenek voltak a Március 15. ét köszöntő ünnepi tárlatok és az *Incitato* művésztaбор nyári tárlatai. Minden tanév végén kiállítást rendeztek a Nagy Mózes Líceum képzőművészeti tagozatának növendékei is.

A Vörös ház

Mely a Gábor Áron téren található emeletes épület, a 18. században építették. Az épület egyike mely átvészelte a nagy tűzvészt. Az épület tipikus példája a kereskedő, illetve iparos üzlettel műhellyel egyesített lakóházának, ami még a tűzvész előtti sajátosságokat is őrzi. Ezért műemléki védelmet is élvez, CV II m B 13282 kóddal. Jelenleg panzió működik a felújított épületben.

A Napfény műterem

A Vörös ház mögötti udvartérben áll egy nevezetes épület. Modernebb műemléknek számít a kézdivásárhelyi Bogdán ház. Tökéletes és használható állapotban megmaradt napfény műterem.

Ez tulajdonképpen "fényírda", olyan napfény műterem, amely nem korszerű lámpák révén, hanem felülről is, oldalról is üvegfalon keresztül kapja a fényt. A fényírda oldala és plafonja is üvegből épült. A különböző fényáteresztő és takaró textíliák mozgatásával érték el elődeink azokat a

¹⁸ Székely Nemzeti Múzeum <http://www.sznm.ro/sznm.php?o=kezdivasarhely>

fényhatásokat, amelyek a magyar fotóművészetet méltán világhírűvé tették.

Az épületet 2007 ben felújították, jelenleg az adminisztratív problémákra orvosolására várnak, hogy megnyílhasson a majdani fotótörténeti múzeum. Ezáltal Kézdivásárhely egy magyar turisztikai érdekességgel, a magyar fotótörténet egy jelentős helyszínével lesz gazdagabb.

Ezek mellett a városban több szakrális, történelmi és polgári jellegű műemlék található.¹⁹

¹⁹ A teljes műemléklista a függelékben tanulmányozható.

A város nagy szülöttei

Kézdivásárhely számon tartja szülötteit, akik innen indultak, s életpályájukon nevet szereztek maguknak és városuknak a művelődés történetében, így Balogh István drámaíró, Bányai János geológust, Szalay Gyula történészt, Székely Ödön író, aki Ady zilahi tanára volt, Rákossy Zoltán író, Kovács István régészt, Elekes Dezső statisztikust, Katona Szabó István író, az Új Élet szerkesztőjét. E névsorhoz csatolhatók mindazok is, akik e hagyományos iskolaváros légkörében nevelkedtek: itt volt diák Brósz Irma festőművész, Dávid Iván Antal író, Antal Árpád irodalomtörténész, Kelemen Frigyes fizikus, Szöcs Huba fizikus, Antal András mezőgazdasági szakíró, Nagy Zoltán közgazdasági szakíró, Kovács András biológiai szakíró, Angi István zeneesztéta, Sylvester Lajos közíró, sepsiszentgyörgyi színházigazgató, Markó Béla költő, Borcsa János kritikus, Jakabos Ödön utazó, aki elzarándokolt Kőrösi Csoma Sándor indiai sírjához.²⁰

Természetesen a sor további rengeteg híres szülöttel folytatható.²¹ Itt született és tevékenykedett Turóczy Mózes rézműves mester 1849-ben ő öntötte Gábor Áron rézágyúit, itt tanult Vásárhelyi Péter, a nyelvész és író, nagyenyedi rektor, Matkó István jeles hitvitázó, Váradi Mátyás teológus, aki már 1669-ben orvosi művet adott ki a szárazbetegségről.

1981-ben létesült a városban az Apor Péter Irodalmi Kör, vezetője Boér Géza költő. 1982-ben itt alakult meg Kovászna megye első népszínháza. A régi Kaszinó híres könyvtára városi könyvtárként működött tovább, könyvállománya az 1980-as évek elején 50 000 kötet. Kézdivásárhelyen él és alkot a festőművész Kosztándi házaspár, Jenő és Katalin, valamint Vetró András szobrász, V. Bodoni Zsuzsa és Sárosi Csaba grafikus. A felsorolásból nem maradhat ki Tompa Sándor színművész, Földi István író, Varga Mihály Béla szobrász, a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum igazgatója, Fekete Vince, Sántha Attila, Muszka Sándor, Dimény Haszmann Árpád költők, és Szabó Levente irodalomtörténész neve sem.

²⁰ Kézdivásárhely magyar irodalmi élete

http://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%A9zdiv%C3%A1s%C3%A1rhely_magyar_irodalmi_%C3%A9lete

²¹ A teljes lista a függelékben található

Élet a városban

Kézdivásárhely Városi Színháza 2009 őszén nyitotta meg kapuját a céhes város közönsége előtt. A Városi Színháznak a Vigadó Művelődési Ház ad otthont, amely a régi pompájában tündöklő épület, a barokkos páholysorok közé benyúló előszínpaddal egy különleges színházi teret alkot. A nézőtér befogadóképessége a páholyokkal és karzattal 420 ülőhelyet biztosít a nézők számára. A színház fenntartója Kézdivásárhely Muncípium Helyi Tanácsa, működtetője a Vigadó Kulturális Alapítvány. Az intézmény keretein belül működik a Macskakő Amatőr Színjátszócsport is.

Kézdivásárhely első könyvtára a Kaszinó Könyvtár 1842. december 25-én létesült. A Kaszinó két magvetője Széchényi István és Wesselényi Miklós volt. Heteken, hónapokon át Magyarország és Erdély szomorú sorsáról tárgyaltak, és történelmi tényként megállapították, hogy Magyarország és Erdély mélyen alatta voltak a kultúrállamoknak, amelyből ki kell a magyar nemzetet emelni. Nagy anyagi áldozatra egy hosszabb külföldi tanulmányúton határozták el magukat. Széchényi 1825-ben a pozsonyi diétán, a Magyar Tudományos Akadémiának megvalósítására, az irodalom és az írók fölemelésére egyévi jövedelmét, nemcsak felajánlotta, de le is tette az országgyűlés asztalára. Társadalmi és kulturális élet megalapozása céljából kaszinókat alapított, köztük a Magyar Nemzeti Kaszinót is. A kézdivásárhelyi könyvtár Szervezeti és Működési Szabályzata 1997-ben készült el, mely áttekinthetőbbé, könnyebbé tette a könyvtári munkát. Könyvtár életében fontos dátum 1998. június 6., ugyanis ekkor került sor a könyvtár névadó ünnepségére, mely alkalommal felvette a Bárány Wesselényi Miklós Városi Könyvtár nevet.

Rendezvények

Kézdivásárhely önkormányzata számos kulturális és közösségépítő programot szervez, sokukat partnerségben a Vigadó Művelődési Házzal. Ezeknek a programoknak az a célja, hogy igényes szórakozásra hívja Kézdivásárhely lakóit, a környékbeli falvak apraját nagyját, valamint a megye és Erdély kikapcsolódni vágyó közönségét.

2012 novemberében az önkormányzat felvállalta, hogy minden hónap második szombatján hagyományos termékvásárt szervez a főtéren. A Gábor Áronról elnevezett téren a régi időkben is

számos helyi termelő kínálta portékáját, Kézdivásárhely céhes város lévén ide jártak vásárolni a környező falvakból, más városokból. A szervezők ezt a hangulatot hozták vissza a központba, ahol a helyi és székely termék védjeggyel rendelkező termelők kipakolhatnak és árulhatják termékeiket. A vásáron való részvétel mindenkinek ingyenes.

Március 15. a magyar forradalom és szabadságharc ünnepe, meghatározó eseménye a magyarság történelmének. Kézdivásárhelyen igyekszünk minden évben méltón megemlékezni mindazokról a hősekről, akik a magyar szabadságért harcoltak, jövőnkért küzdöttek. A programsorozat a Zúg Március szónokversennyel kezdődik, március 15 én pedig déli 12 kor a huszárok bevonulásával és lovas felvonulással veszi kezdetét. Több éves hagyomány szerint a felső háromszéki falvak szekerekkel vonulnak fel a Gábor Áron téren, forradalmi dalokat énekelve.

Az Őszi Sokadalom a város ünnepe, amely augusztus utolsó hétvégéjén kerül megszervezésre. A városnapok fő területe a kézműves kiállítás és vásár, hiszen Kézdivásárhely a céhek és a hagyományok települése. A főtéren e célból kényelmes sátrakat és kirakodó standokat biztosítanak a portékáikat értékesíteni kívánó vásárosoknak, népművészeknek, emellett pedig letisztult programsorozattal készülnek a szervezők, amely minden korosztályt és minden társadalmi réteget a központi térre csalogat. Nagyszínpadi koncertekben is bővelkedhetnek az ide látogatók, a repertoárt úgy állítják össze, hogy a fiatalok, a középkorosztály és az idősebbek is szívesen csápoljanak egy egy koncerten.

Kézdivásárhely Önkormányzata és a helyi iskolák közös szervezésében minden évben az 1956 os forradalomra és szabadságharcra emlékezik. Október 23 án több helyszínen, több időpontban vannak megemlékezések.

A karácsonyi ünnepekre való készülődés talán az év legszebb négy hete. Ennek apropójára Kézdivásárhely polgármesteri hivatala ünnepváró programsorozatot szervez, amelyben a kézművesek tevékenységektől megkezdve a karácsonyi vásáron át a koncertekig több programot kínál a város lakóinak. Az eseménysorozathoz csatlakoznak a városi civil szervezetek, a Vigadó Művelődési Ház, a Városi Színház, a kézműves és ifjúsági egyesületek is.²²

²² www.kezdi.ro Kézdivásárhely Polgármesteri Hivatalának honlapja

Sport

A Kézdivásárhelyi Sportegyesület, a KSE, a tanuló és iparos ifjúság körében elindult mozgalomnak köszönhetően 1912. szeptember 15 én alakult meg. A KSE atlétika és labdarúgó szakosztállyal alakult meg. Az első futball mérkőzésre az év október 6 án került sor. 1929. augusztus 6 án rendkívüli esemény történt a város sportéletében: Dr. Sinkovits Aurél a tizenhét év óta megfelelő sportbázis nélkül küszködő KSE nek adományozta a mai futballpályát is magába foglaló területet sporttelep létesítése céljából. Az 1989 es rendszerváltást követően többen és többször próbálkoztak újraalakítani a nagy múltú sportegyesületet, de minden próbálkozás kudarcba fulladt, míg 2001 ben Csatlós Mihály Levente fizika kémia szakos tanár, egykori labdarúgó került a KSE élére. A KSE nek jelenleg tizennégy szakosztálya van.

Egészségügy

A kézdivásárhelyi Kórház 1884 ben létesült, Szentkereszty Stefánia bárónő alapította, aki egész életét és tevékenységét az elesettek, árvák, betegek és idősök gondozásának szentelte. Az általa alapított Rudolf kórház 16 ágygal kezdte meg a működését. A Rudolf Kórház udvarán, amikor csatornázási munkákat végezte, 1906 ban megtalálták az egyetlenegy fennmaradt, Gábor Áron gyártotta ágyút. 1942 től a szülészeti és nőgyógyászati osztály külön épületbe, a volt Millenium Szálló épületébe költözött, és ott működött 2005 ig, amikor sikerült befejezni az új kórház 1999 ben elkezdett építési munkálatait. 2005 novemberében ünnepélyes keretek között avatták fel Kézdivásárhelyen Erdély egyik legkorszerűbb egészségügyi intézményét, a municípiumi kórház négyzetes anyai és gyermekvédelmi központját. A kolozsvári építészeti intézet munkatársai és Ritti Olivér műépítész által tervezett épület eleget tesz a huszonegyedik század megnövekedett követelményeinek.

Oktatás

A városban több oktatási intézmény működik, két napköz iotthon a Csipkerózsika és a Manócska, három általános iskola, Molnár Józsiás, Petőfi Sándor, Turóczy Mózes és öt középiskola, Apor Péter Szakközépiskola, Bod Péter Tanítóképző, Gábor Áron Műszaki Oktatási Központ, Nagy Mózes

Elméleti Líceum, Református Kollégium. Ez a sokrétű oktatás teszi a várost Felső Háromszék iskolavárosává.

Szabadidő

A sétára és pihenésre vágyók szívesen kikapcsolódhatnak a Molnár Józsiás és felesége által a városnak adományozott sétatérén, mely mára a város legnagyobb és legrégebbi parkja. Az adományozók mauzóleuma a park végében található. A park kellemes kikapcsolódást nyújt a romantikázni vágyóknak, játéka ad lehetőséget a gyerekeknek, illetve a teniszpálya és a mozgáspark a sportolni vágyóknak nyújt lehetőséget.

A város másik fontos parkja a Millenium évében felavatott emlékpark, mely az urbánus környezetből kirándítva az embereket ugyan csak kellemes kikapcsolódási lehetőség.

A kora esti vágyókat több hangulatos étterem és bisztró szolgálja.

Modern korok

A város életében, és főleg promózásiában fontos szerepet tölt be a Visit Kézdivásárhely, a Visit Média csoport tagja. A megyében bárhol vállalkoznak korszerű fotózást és videózást, szakterületük az események mediatisztázása. A projekt elsőként a közösségi média segítségével indult, ahol a lelkes csapat megalkotta Kézdivásárhely idővonalát, megmutatva a város és a környéknek rengeteg értékét, ezt megfelelő módon tálalva a helyi lakosok és a turisták felé.

2011 ben elindult a város márkázása is, melynek első lépését az új köntösbe öltöztetett arculat alkotta.

Az udvarterek boltíves bejáratát jelképező vizuális elem utal a városképet meghatározó utcagyűrűre. Az arculatban megjelenő házszor a főtéren élénk társuló, 19. századi impozáns épületek sorát örökíti meg. Minden elem kézzel rajzolt, amely Kézdivásárhely kézműves hagyományaira utal.

Az arculati színek között a barna és a narancs dominál. A barna a természetesség, a természet közelség, a föld színe. Kézdivásárhely vonatkozásában a földműves, agrárhagyományokra utal, a becsületes, kézzel végzett munkát szimbolizálja. A narancssárga egyrészt ennek gyümölcsére, az őszi betakarításra és a gazdag termésre, másrészt pedig a város kézműves céhes múltjára utal. A narancsszín a kézműves alkotási folyamat beérésének, kiteljesedésének, a befektetett munka beérett gyümölcsének jelképe.

A munkaközösség egyhangúan Gábor Áron emblemikus figurájának továbbvitele mellett döntött, kinek központi szobra és a vargavárosban folytatott ágyúöntői tevékenységének köszönhetően település, a térség legmeghatározóbb történelmi személyisége és alakja. A korábbi években született turisztikai anyagokban már „Az udvarterek városa” mottót használta az önkormányzat, ezért ezt is átmentették az új arculatba. Így olvadt egybe és született is újjá egy kicsit a két vizuális elem – Gábor Áron alakja és az udvarterek boltíves bejárata – az újonnan megalkotott arculatban, mely Kézdivásárhely értékeit hivatott hirdetni itthon és a nagyvilágban.

Miért jó itt élni..

Kézdivásárhelyen kisvárosi, tipikus székely fafejú hangulat uralkodik néha, akik pletykálnak néha napján, felhúzzák a szemöldöküket is egymásra, rágódnak a holnapon és a mindennapi gondok miatt, néha tüntetnek, néha hangosan dudálnak ám még is melegszívű polgárok, akik valószínűleg fantasztikus módon tudnak szeretni, és ha megszeretnek, akkor bizonyára erős kötelék alakul ki és közel tartanak magukhoz.

Mindenki ragaszkodik a néha poros, kockakövekkel kirakott sikátor szerű részekhez, az udvarterekhez, melyeket omladozó vakolatú színes piciny házak szegényeznek, melyeket a titokzatosság, hagyomány, történelem és valami mesebeliség leng körül.

Kézdivásárhelyen, vagy ahogy csak mi mondjuk, Kézdin, élni egy életérzés, én mindig azt szoktam mondani, hogy Kézdi a világ közepe... ezt még a világ nem tudja pontosan, de mi hisszük, hogy a céheink, udvarterek, szülötteink, történelmünk, vagy csak a mentalitásunk miatt különlegesek vagyunk. Nem hiába emlegetnek minket Erdély Kis Párizsának...

Mint, ahogyan az a fennebbi sorokból kiderült, Kézdivásárhelynek meg van a neve, történelme, hagyománya melyre mindenki büszke lehet. Dolgozatommal ezeket az elemeket próbáltam kidomborítani, hogy mindenki megismerhesse szülővárosomat.

Melléklet

Felhasznált irodalom

- BEKE Ernő: *Üdvözet Kézdivásárhelyről*, 2004, Ambrózia Kiadó, Kézdivásárhely.
- DOBOLYI Annamária: *Századfordulós építészeti törekvések Kézdivásárhely főterén*.
Acta Siculica 2007, 481-495.
- FÖLDI István: *Századelő az udvartereken. Rendhagyó szociográfia*. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2004.
- INCZE László: „*A nagy tűzben elégtünk...*” Művelődés, 2004, okt 6, 12.sz. Kolozsvár.
A 600 éves város, in: Kézdivásárhely Évkönyve. szerk. Kocsis Károly
Kézdivásárhely, 2007.
- Egy műemlék érdekében (1), *Székely Hirmondó*, 1996, szeptember 14-27.
Kézdivásárhely.
- Egy műemlék érdekében (2), *Székely Hirmondó*, 1996, szeptember 28 –
október 11. Kézdivásárhely.
- Egy műemlék érdekében (3), *Székely Hirmondó*, 1996, október 12-25.
Kézdivásárhely.
- KOVÁSZNA Megye műemlék jegyzéke, 2004, Sepsiszentgyörgy
- OLASZ Gabriella: Kézdivásárhely sajátos településszerkezete és műemléki jelentőségű
területei, *Acta (Siculica)* 1998/2, T3 Kiadó, Sepsiszentgyörgy.
- ORBÁN Balázs: *A Székelyföld leírása, Első erdélyi kiadás*, 1991, 9 s sz., Európa Idő
kiadó,
- PÁL Judit: *Városfejlődés a Székelyföldön*, 2003, Pro Print Kiadó, Csíkszereda.
- PETRICEANU András – SZÖLLŐSI Tamás: *Honvéd hagyományörzés. Művelődés*
2008, február, Kolozsvár.
- POTSA József (szerk.): *Háromszék vármegye. Emlékkönyv Magyarország ezeréves*
fennállásának ünnepére, 1899, Sepsiszentgyörgy.
- REABILITAREA clădire monument istoric, Odorheiu Secuiesc, 2009
- SZENTKATOLNAI Bakk Endre: *Kézdivásárhely és az ottani Jancsó családok története*,
1895, Kézdivásárhely.

SZŐCS Géza dr.: *A lélek hangja*, 2007, Tipo Graf, Kézdivásárhely

TIMON Sámuel: *Imago Antiquae Hungariae*, 1733, Kassa, Cap. XV. Epist. 1.

Online

<http://lexikon.adatbank.ro/muemlek.php?id=346>

http://www.szekelyfoldert.info/acta1996_muvelod02.html

http://ksjmt.ro/wp-content/uploads/2011/05/Bemutato_Muemlekes_kerekasztal_2011.pdf

http://www.romkat.ro/hu/content/gyermekotthon_kezdivasarhelyen_minorita_rendhazbol

<http://erdely.ma/kisregio.php?id=162636>

http://szorakozas.szekelyhon.ro/szin hazak/vigado_muvelodesi_haz

http://kezdimuemlekepuletei.wordpress.com/voros_haz/#

<http://hereditatum.ro/muemlekek>

[http://hu.wikipedia.org/wiki/Szab%C3%B3_Levente_\(irodalomt%C3%B6rt%C3%A9n%C3%A9sz\)](http://hu.wikipedia.org/wiki/Szab%C3%B3_Levente_(irodalomt%C3%B6rt%C3%A9n%C3%A9sz))

<http://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%A9zdiv%C3%A1s%C3%A1rhely>

http://www.jancsocsalad.hu/hu/telepuelesek/226_kezdivasarhely_memlekei_memlek_varos.html

<http://lexikon.adatbank.ro/muemlek.php?id=192>

<http://www.szn.ro/szn.php?o=kezdivasarhely>

http://mult_kor.hu/cikk.php?id=15456&pIdx=2&print=1

http://www.3szek.ro/load/cikk/4737/el_a_bogdan_napfenymuterem_kezdivasarhelyen

http://hu.wikipedia.org/wiki/Tur%C3%B3czy_M%C3%B3zes

[http://hu.wikipedia.org/wiki/Tompa_S%C3%A1ndor_\(sz%C3%ADnm%C5%B1v%C3%A9sz\)](http://hu.wikipedia.org/wiki/Tompa_S%C3%A1ndor_(sz%C3%ADnm%C5%B1v%C3%A9sz))

http://hu.wikipedia.org/wiki/F%C3%B6ldi_Istv%C3%A1n

http://hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C5%91cs_G%C3%A9za_Mih%C3%A1ly

http://hu.wikipedia.org/wiki/Mark%C3%B3_B%C3%A9la

[http://hu.wikipedia.org/wiki/Vargha_Mih%C3%A1ly_\(szobr%C3%A1sz\)](http://hu.wikipedia.org/wiki/Vargha_Mih%C3%A1ly_(szobr%C3%A1sz))

http://hu.wikipedia.org/wiki/Fekete_Vince

http://hu.wikipedia.org/wiki/S%C3%A1nta_Attila

<http://www.kezdi.ro>

<https://www.facebook.com/profile.php?id=420723417948312>

Műemlékek és műemlékvédelmi területek listája

Kézdivásárhely műemlékjegyzéke
(építészeti műemlékek)

1. Kantai barokk műemlékegyüttes
 - 1a. Római katolikus templom, 1722 1792
 - 1b. Minorita rendház, 1740 1828
 - 1c. Barokk kapu, 1807
3. Kantai gimnázium, 1751, klasszicista
4. Ortodox templom, 1754, a felekezeti iskola épüle tével, 1838 1845
5. Árvaház (1873 előtt örnagyi szállás), 19. század ele je, klasszicista
6. Túróczi ház, 1843. Az 1848 49 es szabadságharc alatt ágyúöntő műhely működött az épületben
7. Törvényszék, 18. század közepe, klasszicista
8. Székely Katonanevelde, 1819 1823, klasszicista
9. Kaszinó, könyvtár, nyomda, 19. század eleje, klasz szicista
10. Állami elemi iskola (jelenleg Bod Péter Líceum), 1896, neoklasszicista
11. Aggmenház (jelenleg gyermekkórház), 1897, eklektikus
12. Takarékpénztár és gőzfürdő, 1872, eklektikus
13. A csizmadia ipartársulat székháza, 19. század eleje, eklektikus
14. A mészáros ipartársulat székháza, 1908, eklektikus
15. Református parókia, 1906, eklektikus
16. Református felekezeti iskola, 1906, eklektikus
17. Vörös ház, 1834 előtti
18. Désy ház, 1817
19. Dakó ház, 1827
20. Györgyjakab ház, 1836
21. Nagy Jáfet ház, 1829
22. Wertán ház, 1902
23. Neoklasszicista lakóház a Petőfi utcában, 1903
24. Neobarokk lakóház a Petőfi utcában, 1835

25. Ibid., 19. század

26. Túróczi család háza, 19. század eleje, udvarház típusú

27. Török sörgyára, 1862

28. Malom, 1880

Függelék 2.

A védett övezetek határai

I. Történeti városközpont

Délnyugat: Kossuth Lajos utca 3. sz., Iskola utca 1. sz.

Nyugat: Iskola utca

Észak: Mester utca, Ősz utca 15. és 24. sz., a Vásárhelyi Péter utca 5. sz. és az Apafi Mihály utca 7. számokat összekötő egyenes

Észak: Domb utca

Kelet: Kőrösi Csoma Sándor utca

Dél: A Székely Katonanevelde déli telekhatára, a 32 es Udvarter és a Vasút utca közötti utcafront, Kossuth Lajos utca

II. Kovácsszer

Az övezet a Kovácsszer utcát tartalmazza, és a Domb utca egy szakaszát

III. Degécia

Tavas utca egy szakasza, 62 es és 63 as udvarterek

IV. Petőfi Sándor utca a 4-20. és a 7-17. számok közötti szakasz

V. Vasút utca 14-24. és 19-33. számok közötti szakasz

VI. A műemléki jelentőségű területek védőövezete

Északkelet: a Híd utca és a Vásárhelyi Péter utca kereszteződése, Vásárhelyi Péter utca a Rózsa palló utcáig, Kanta utca 10-23. számok telkeinek keleti és északi határai

Északnyugat: Nagy Mózes utca 5-8 sz., Tavasz utca, Rácz utca a 16. számig, a Rácz utca kereszteződése az Ady Endre utcával

Nyugat: Ady Endre utca 3-39. sz., Ady Endre utca kereszteződése a Dózsa György utcával, Dózsa György utca a 9. számig. Purczel utca. Purczel utca kereszteződése a Béke utcával, Béke utca 16-38.

Dél: Béke utca 25. sz., a Józsiás kert déli telekhatára, Vasút utca 30-37.

Délnyugat: Bem József utca 17-37., Nemere utca 3. sz., 31 es Udvarter 5. sz., Függelenség utca 10. sz., Bem József utca 1sz., Tudor Vladimirescu utca 1-14. sz., Tudor Vladimirescu utca 23. sz. a Barompiac utca kereszteződéséig, Barompiac utca 14-18. sz., Híd utca nyugati homlokzati frontja.

Forrás: http://www.szekelyfoldert.info/acta1996_muvelod02.html

Kézdivásárhely híres szülöttei

- Itt született 1600-ban Vásárhelyi Péter nyelvtudós.
- Itt született 1625-ben Matkó István hitvitázó, nyelvtudós,
- Kállay Ferenc (1790–1861) művelődés- és nyelvtörténész, jogász, az MTA tagja a városban élt 1814 és 1827, majd 1830 és 1832 között.
- Itt született 1799. január 9-én Benkő Dániel mezőgazdasági szakíró, az MTA levelező tagja.
- Itt született 1813-ban Turóczy Mózes rézműves, Gábor Áron ágyúöntő társa.
- Itt született 1861-ben Nagy Lázár képzőművész.
- Itt született 1880-ban Kovács István régész, muzeológus, numizmatikus.
- Itt született 1886-ban dr. Bányai János geológus, tanár.
- Itt született 1888-ban Kovács Jenő István laptulajdonos, újság- és rádióműsor **szerkesztő**, újságíró.
- Itt született 1891-ben Várhelyi Gyula történész, közíró.
- Itt született 1903-ban Tompa Sándor színművész.
- Itt született 1903-ban Földi István tanár, író, újságíró.
- Itt született 1905-ben Incze István képzőművész.
- Itt született 1913-ban Dávid Antal író, újságíró.
- Itt született 1922-ben Katona Szabó István író, újságíró.
- Itt született 1925-ben Várhelyi Csaba vegyész, kémiai szakíró, egyetemi oktató.
- Itt született 1929-ben Lupán Ernő jogász, egyetemi tanár.
- Itt született 1933-ban Szöcs Huba matematikus, fizikus, egyetemi oktató.
- Itt született 1937-ben Szöcs Géza Mihály természettudományi szakíró.
- Itt született 1949-ben dr.Pászka Imre szociológus, Szegedi Tudományegyetem mestertanára, MTA köztestületének tagja.
- Itt született 1951-ben Markó Béla politikus, költő, műfordító, az RMDSZ elnöke.
- Itt született 1961-ben Vargha Mihály Béla szobrász, muzeológus.
- Itt született 1965-ben Fekete Vince költő, a Serény Múmia legendás szerkesztője.
- Itt született 1968-ban Sántha Attila költő, a Székely szótár szerzője.
- Itt született 1977-ben Szabó Levente magyar irodalomtörténész, egyetemi oktató.
- Itt született 1977-ben Dimény Árpád költő, a Székely Hírmondó napilap vezető szerkesztője.
- Itt született 1978-ban Gáll Attila költő, az Erdélyi Híradó Könyvkiadó vezető szerkesztője.
- Itt született 1980-ban Muszka Sándor költő, **humorista**, punk-énekes.
- Itt él: László Attila a 2011-es *Csillag születik* című verseny győztese.

- Itt él: Ötvös Gyula tanár, helytörténész, muzeológus.
- Itt élt Jakabos Ödön (1940-1979) erdélyi magyar író, utazó.

Forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%A9zdiv%C3%A1s%C3%A1rhely>

Képek

*A képek a Visit Kézdivásárhely tulajdonai

